

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2014-02-27

Närvarande: F.d. justitieråden Dag Victor och Per Virdesten samt justitierådet Olle Stenman.

Elektronisk kommunikation och andra säkerhetsåtgärder vid psykiatrisk tvångsvård

Enligt en lagrådsremiss den 13 februari 2014 (Socialdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård,
2. lag om ändring i lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård,
3. lag om ändring i fängelselagen (2010:610),
4. lag om ändring i häkteslagen (2010:611).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av ämnessakkunniga Ewa Gustafsson och Anders Printz.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Lagen om ändring i lagen om psykiatrisk tvångsvård

23 a §

I paragrafen föreskrivs att bestämmelserna i 21 och 23 §§ om förbud mot innehav av viss egendom och om kroppsvisitation/ytlig kroppsbesiktning ska gälla alla som vårdas vid en sjukvårdsinrättning som avses i 15 §. I den paragrafen anges att vård enligt lagen ges på en sjukvårdsinrättning som drivs av ett landsting. Det bör enligt Lagrådet tydliggöras att en tillämpning av bestämmelserna i 21 och 23 §§ endast kan komma i fråga där vård enligt lagen om psykiatrisk tvångsvård ges. Lagrådet föreslår att paragrafen utformas enligt följande:

”Bestämmelserna i 21 och 23 §§ ska gälla alla som vårdas vid en sjukvårdsinrättning eller avdelning för sluten psykiatrisk tvångsvård.”

23 b §

Enligt det föreslagna första stycket får vårdgivare möjlighet att besluta om allmän inpasseringskontroll vid sjukvårdsinrättningar eller avdelningar för sluten psykiatrisk tvångsvård som ”har särskilda krav på säkerhet”. Enligt författningskommentaren avses med detta uttryck den högsta eller näst högsta säkerhetsklassen enligt Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2006:9) om säkerhet vid sjukvårdsinrättningar som ger psykiatrisk tvångsvård och rättspsykiatrisk vård samt vid enheter för rättspsykiatrisk undersökning. Socialstyrelsens föreskrifter innebär att avdelningar vid verksamheter ska delas in i säkerhetsnivåerna

1. mycket hög,
2. hög, eller
3. godtagbar.

Socialstyrelsens föreskrifter har utfärdats med stöd av regeringens bemyndigande i 19 § andra stycket förordningen (1991:1472) om psykiatrisk tvångsvård och rättspsykiatrisk vård, enligt vilken Socialstyrelsen får --- meddela föreskrifter om säkerhetsanpassning och säkerhetsklassificering av sådana sjukvårdsinrättningar och enheter som avses i 7 kap. 7 § första stycket patientsäkerhetslagen (2010:659). Bemyndigandet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer finns i 7 kap. 7 § andra stycket den lagen.

Inpasseringskontrollen får i princip omfatta samtliga som passerar in i lokalen. Med tanke på regelns karaktär är det viktigt att lagregeln och anslutande föreskrifter är tydligt utformade så att gränsen för vårdgivarens befogenheter klart framgår. Enligt Lagrådets uppfattning framgår det inte av författningarna att det är just klasserna 1 och 2 i Socialstyrelsens föreskrifter som omfattas av uttrycket "särskilda krav på säkerhet" i 23 a §. En möjlighet är att ge Socialstyrelsen ett uttryckligt bemyndigande att definiera det begreppet. Ett alternativ är att i förevarande lag tydligare ange vilka säkerhetskrav som avses t.ex. genom att orden "som på grund av verksamhetens inriktning har särskilda krav på säkerhet" i första styckets första mening byts ut mot orden "för vilken en förhöjd säkerhetsklassificering gäller".

I första styckets andra mening anges att syftet med kontrollen ska vara att söka efter otillåtna föremål. Innebörden av ordet otillåtna i detta sammanhang kan ge upphov till oklarheter om vad som avses. Meningen bör utformas enligt följande:

"Syftet med kontrollen ska vara att söka efter föremål som en intagen inte får inneha enligt denna lag eller beslut som har meddelats med stöd av lagen."

Lagen om ändring i lagen om rättspsykiatrisk vård

8 a §

Angående uttrycket ”som på grund av verksamhetens inriktning har särskilda krav på säkerhet” i första styckets första mening, se ovan under 23 b § i lagen om ändring i lagen om psykiatrisk tvångsvård. Stycket bör dessutom av läsbarhetsskäl delas upp i två meningar varav den andra bör lyda:

”Detsamma gäller den som är anhållen, häktad eller intagen i eller ska förpassas till kriminalvårdsanstalt.”

Andra, tredje och fjärde styckena bör förtydligas och lyda:

”Vårdgivaren ska, i syfte att säkerställa patientens rätt att stå i förbindelse med annan person, tillhandahålla sådan utrustning som avses i första stycket.

Om patienten innehar annan utrustning för elektroniska kommunikationstjänster än sådan som tillhandahålls av vårdgivaren, ska den omhändertas under den tid patienten vårdas på en inrättning eller avdelning som avses i första stycket.

Chefsöverläkaren får besluta om kroppsvisitation eller yttlig kroppsbesiktning för kontroll av att patienten inte bär på sig sådan utrustning som avses i tredje stycket.”

8 b §

Angående uttrycket ”som på grund av verksamhetens inriktning har särskilda krav på säkerhet” i första styckets första mening, se ovan under 23 b § i lagen om ändring i lagen om psykiatrisk tvångsvård. I linje med vad som anförts under den paragrafen bör dessutom första styckets andra mening lyda:

”Syftet med kontrollen ska vara att söka efter föremål som en intagen inte får inneha enligt denna lag eller beslut som har meddelats med stöd av lagen.”

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.